

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3310/2020. (VII. 24.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.603/2018/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Karsai Dániel András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben kérte a Kúria Bfv.I.603/2018/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását, és a Szegedi Ítéltábla Bf.II.788/2016/19. számú, valamint a Kecskeméti Törvényszék 1.B.213/2014/213. számú ítéletére kiterjedő hatállyal történő megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az indítványozó a megelőző bírósági eljárásban VIII. rendű vádlottként vett részt.
- [3] A Kecskeméti Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) 1.B.213/2014/213. számú – 2016. január 26-án kihirdetett – ítéletével az indítványozót bűnösnek mondta ki társtettesként, folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntetében [Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 376. § (1) és (4) bekezdés a) pont] és kétrendbeli folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §), ezért őt – halmazati büntetésül – egy év tíz hónap, végrehajtásában három év próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát – végrehajtásának elrendelése esetén – börtönben határozta meg, és megállapította, hogy ez esetben a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható legkorábban feltételes szabadságra. Rendelkezett az indítványozó által az előzetes fogvatartásban és házi őrizetben töltött idő szabadságvesztésbe történő beszámításáról, a bűnügyi költség viseléséről, kötelezte őt más terheltársaival egyetemlegesen, illetve részben önállóan kártérítés és eljárási illeték összegének megfizetésére.
- [4] Az elsőfokú bíróság az indítványozót négyrendbeli, a Btk. 345. §-a szerinti hamis magánokirat felhasználásának vétsége miatt emelt vád alól felmentette.
- [5] A Szegedi Ítéltábla (a továbbiakban: másodfokú bíróság) a Bf.II.788/2016/19. számú – 2017. szeptember 29-én kihirdetett – ítéletével az elsőfokú határozatot az indítványozó vonatkozásában megváltoztatta: az indítványozó vagyona elleni cselekményét társtettesként, folytatólagosan elkövetett hűtlen kezelés büntetének [Btk. 376. § (1) bekezdés, (5) bekezdés a) pont] minősítette, a vele szemben kiszabott szabadságvesztést – a felfüggesztésre vonatkozó rendelkezés mellőzésével – három évre súlyosította, és őt négy év közügyek gyakorlásától eltiltásra és négy év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra is ítélte. A feltételes szabadságra bocsáthatóságra vonatkozó rendelkezésből a végrehajtás elrendelésére utalást mellőzte.
- [6] Az indítványozót négyrendbeli magánokirat-hamisítás vétsége [Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 276. §] miatt emelt vád alól tekintette felmentettnak. Módosította továbbá az indítványozó által egyetemlegesen, valamint önállóan fizetendő kártérítés, eljárási illeték, és bűnügyi költség összegét.
- [7] Egyebekben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybehagyta azzal, hogy pontosította az indítványozó által házi őrizetben töltött időt.
- [8] Az indítványozó a jogerős döntés ellen a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 416. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással felülvizsgálati indítványt terjesztett elő.
- [9] A Kúria a felülvizsgálati indítványt a 2018. július 1-jén hatályba lépett büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) alapján vizsgálta. Rámutatott, hogy a felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amelyre kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen meghatározott okok alapján van lehetőség, ezen belül az (1) bekezdés a)–c) pontja szerinti büntető anyagi jogi szabálysértések, avagy a (2) bekezdés a)–e) pontja szerinti eljárási szabálysértések esetén. A Kúria – utalva az egységesen követett bírói gyakorlatra – rámutatott arra is, hogy

a felülvizsgálat során a jogerős határozat tényállásának megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vizsgálható (BH 2004.102.), mint ahogy nem képezheti felülvizsgálat tárgyát az sem, hogy a bíróságok a büntetés kiszabása során az enyhítő és súlyosító körülményeket miként vették figyelembe (BH 2005.337.). Ehhez mérten a Kúria megállapította, hogy az indítványozó a felülvizsgálati indítványában részben a jogerős ítéletben megállapított tényállás megalapozottságát és a bizonyítékok értékelését támadta, részben pedig az enyhítő és a súlyosító körülmények mérlegelését vitatta. Erre tekintettel a Kúria az indítványt – mint törvényben kizártat – a Be. 656. § (2) bekezdés a) pontja alapján elutasította.

- [10] 1.2. Az indítványozó álláspontja szerint az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapuló jogállamiság elvét, és XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló törvényes bíróhoz való jogot.
- [11] Az indítványozó előadta, hogy ügyében az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnöke a 21/2012. (II. 16.) OBHE számú határozatban az eljárás lefolytatására – a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) korábban hatályos 62. § (1) bekezdése, valamint a régi Be. 20/A. §-a alapján – az ügy észszerű időn belül való elbírálásának biztosítása érdekében a Kecskeméti Törvényszéket jelölte ki. A Kecskeméti Törvényszék eljárása során – figyelemmel a 36/2013. (XII. 5.) AB határozatra – megállapította illetékessége hiányát, és 2013. december 16-án áttette az ügyet a Fővárosi Törvényszékhez. A Fővárosi Törvényszék a 31.B.2542/2013/2. számú végzésével szintén megállapította illetékessége hiányát. A Kúria Bkk.I.591/2014/3. számú végzésében végül az eljárás lefolytatására a Kecskeméti Törvényszéket jelölte ki.
- [12] Az indítványozó szerint az a tény, hogy ügyében a Kecskeméti Törvényszék járt el, szembement az Alkotmánybíróság 36/2013. (XII. 5.) AB határozatában foglaltakkal, és ennek következtében sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó törvényes bíróhoz való joga. Hivatkozott az indítványozó az Emberi Jogok Európai Bírósága által a *Miracle Europe Kft. kontra Magyarország* (57774/13.), 2016. június 12. ügyben hozott ítéletre is.
- [13] Az indítványozó utalt arra is, hogy a másodfokú bíróság jogerős döntése ellen – 2018. január 22-én – már nyújtott be alkotmányjogi panaszt, azonban azt az Alkotmánybíróság, tekintettel arra, hogy az ügyben felülvizsgálati eljárás volt folyamatban, érdemben nem vizsgálta.
- [14] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [15] 2.1. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság törvényi feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy a határidőben benyújtott indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésén alapuló törvényi feltételeinek csak részben tesz eleget.
- [16] Az Alkotmánybíróság a határozott kérelem feltételeinek vizsgálata során ugyanis megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a jogbiztonság elvét [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] pusztán megjelölte, azonban a panasz ebben a vonatkozásban nem tartalmazza „az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], illetve az „indítványban foglalt kérelem részletes indokolását” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha megjelöli ugyan az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a bírói döntés {3271/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [18]}.
- [17] Az Alkotmánybíróság megjegyzi azt is, hogy a jogbiztonság önmagában nem Alaptörvényben biztosított jog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén {3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [15]} – lehet alapítani.

- [18] 2.2. Az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasznak a bírói döntések közül csak a bírósági eljárást – az ügy érdemében hozott, vagy egyéb határozattal – befejező döntések ellen van helye {például 3090/2014. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [22]; 3131/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3279/2017. (XI. 2.) AB végzés, Indokolás [7]; 3168/2018. (V. 18.) AB végzés, Indokolás [38]–[41]}.
- [19] A bírósági eljárást – egyéb határozattal – befejező bírói döntések minősítése során az Alkotmánybíróság a panasz alapjául szolgáló bírósági eljárást (vagy annak valamelyik szakaszát) szabályozó törvényi rendelkezéseket veszi alapul. Az Alkotmánybíróság a Kúriának a felülvizsgálati indítványt – mint törvényben kizártat – elutasító végzését eljárást befejező bírói döntésnek tekinti, amely az Abtv. 27. §-án alapuló törvényi feltételek alapján alkotmányjogi panasszal megtámadható.
- [20] A jelen ügyben ugyanakkor az indítványozó a Kúria döntésének alaptörvény-ellenességére önállóan nem hivatkozott, hanem az eljárás egészét kifogásolta. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint ugyanakkor „[a]z, hogy az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jog sérelme kapcsán – egyebek mellett – az eljárás egészét illető törvényességi kifogásokat is tett, a Kúria érdemi elbírálást nem tartalmazó végzésének alkotmányossági vizsgálatát nem alapozza meg” {3269/2016. (XII. 20.) AB végzés, Indokolás [17]; 3214/2018. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [8]}. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben ezért megállapította, hogy a fentiekben hivatkozott gyakorlata alapján a Kúria döntésének érdemi vizsgálatának nem volt helye. Az indítványozó ugyanis a felülvizsgálati indítványt elutasító kúriai döntést önmagában nem kifogásolta, hanem ezen bírói döntés alaptörvény-ellenességét kizárólag az első- és másodfokú eljárást érintő alkotmányossági kifogásokkal összefüggésben állította.
- [21] Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett vizsgálnia, hogy a kúriai döntésen keresztül a megelőző eljárás egésze, illetve a jogerős ítélet állított alaptörvény-ellenessége felülvizsgálható-e.
- [22] Az Ügyrend 32. § (4) bekezdése alapján „[h]a a jogerős döntést megtámadó alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság a Kúria folyamatban lévő eljárására tekintettel visszautasította, majd a Kúria a felülvizsgálati kérelmet, illetve indítványt elutasító döntést hozott a hiánypótlás vagy kiegészítés elmaradása, vagy a felülvizsgálatra nyitva álló határidő indítványozó általi elmulasztása miatt, vagy azért, mert a felülvizsgálat kizárt, akkor a Kúria ezen döntését az Abtv. 26. § (1) bekezdése vagy 27. §-a alapján megtámadó – és az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt határidőn belül benyújtott – alkotmányjogi panaszt, amennyiben az a jogerős döntésre is kiterjed, nem lehet elkésettnek tekinteni e határozat vonatkozásában.”
- [23] Az alkotmányjogi panasz alapján lefolytatott alkotmányossági felülvizsgálat keretében tehát a Kúria elutasító (nem érdemi) döntésén keresztül a korábban alkotmányjogi panasszal megtámadott, de a felülvizsgálati eljárás miatt érdemben nem vizsgált jogerős döntés is felülvizsgálható, a korábbi alkotmányjogi panaszba foglalt kérelemnek megfelelően [lásd: 1/2019. (XI. 25.) AB Tü. állásfoglalás az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdésének és 27. §-ának, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ának egységes értelmezéséről].
- [24] Az adott esetben kétségtelenül megállapítható, hogy az indítványozó korábban a jogerős ítélet ellen alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben az indítványozó a jogerős ítélet alaptörvény-ellenességére szintén az Alaptörvény XXVIII. cikkével összefüggésben hivatkozott (lásd: IV/2240/2017. számú eljárás).
- [25] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján ezért azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az érdemi vizsgálat Abtv. 27. §-án és 52. §-án alapuló törvényi feltételeinek abban a vonatkozásban felel meg, amelyben a másodfokú bíróság jogerős ítéletének alaptörvény-ellenességét a tisztességes bírósági eljárásból fakadó törvényes bíróhoz való joggal [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] összefüggésben állítja.
- [26] 3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [27] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság már előjáróban kiemeli, hogy önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy

az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...]

A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}

- [28] Az indítványozó álláspontja szerint a megelőző büntetőeljárásban azért sérült a törvényes bíróhoz való joga, mert ügyében egy OBH elnöki határozat arra törvényi felhatalmazással nem bíró bíróság kijelöléséhez vezetett, amely kijelölésnek törvény által előírttól eltérő első- és másodfokú bírósági eljárás volt a következménye.
- [29] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a törvényes bíróhoz való jog követelménye azt foglalja magában, hogy „egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a Bszi. az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. A törvény által rendelt bíró pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. A törvényes bíró tehát: a törvényben előre meghatározott hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés]. Ebből következik, hogy a bíró és az ügy egymáshoz rendelése alkotmányosan csak előre meghatározott, általános szabályok alkalmazásával objektív alapokon történhet.” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]; 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [44]}
- [30] Az adott ügyben megállapítható, hogy a Bszi. 62–63. §-ainak és a régi Be. 20/A. §-ának a 36/2013. (XII. 5.) AB határozattal megállapított alaptörvény-ellenessége folytán az e rendelkezések alapján kijelölt bíróság (Kecskeméti Törvényszék) az 1.B.73/2012. számú eljárásban megállapította illetékessége hiányát, és – a Fővárosi Törvényszék 31.B.2542/2013/2. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla 3.Bpkf.10369/2014/3. számú végzése folytán – kijelölés végett az ügyet felterjesztette a Kúriára. A Kúria a Bkk.I.591/2014/3. számú végzésével az elsőfokú eljárás lefolytatására a Kecskeméti Törvényszéket jelölte ki.
- [31] A Kúria végzésének indokolásában kiemelte, hogy figyelemmel az Abtv. 45. § (3) és (5) bekezdésére, az Alkotmánybíróság 36/2013. (XII. 5.) AB határozata nem érintette az alaptörvény-ellenesség megállapításával érintett jogszabályi rendelkezések alapján meghozott bírói döntések érvényességét. A Kúria utalva az egységesen követett bírói gyakorlatra (BH 2004.455.), rámutatott arra is, hogy az új törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásban az ezt megelőzően, a korábbi jogszabály szerint végzett eljárási cselekmény akkor is érvényes, ha ezt az új törvény már eltérően szabályozza. Hangsúlyozta azt is, hogy a régi Be. 308. § (1) bekezdése alapján a tárgyalás megkezdése után az illetékesség hiánya csak két esetben vehető figyelembe: ha az ügy elbírálása a bíróság hatáskörét meghaladja, vagy arra a régi Be. 17. § (5)–(6) bekezdése alapján más bíróság kizárólagosan illetékes. Miután az adott esetben e törvényi kizáró okok egyike sem állt fenn, ezért a Kúria a régi Be. 308. § (1) bekezdése alapján, illetve az e rendelkezéshez tapadó bírói gyakorlatra figyelemmel megállapította, hogy a Kecskeméti Törvényszék illetékessége a tárgyalás megkezdésével rögzült, és az eljárás folytatására e bíróságot jelölte ki.
- [32] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a Kecskeméti Törvényszék ismételt kijelölésére – amint ezt a Kúria döntésében hangsúlyozta – a régi Be. 308. §-a alapján került sor. Az elsőfokú bíróság illetékességének rögzülését, és ennek folytán az elsőfokú eljárást nem az OBH elnökének határozata alapozta meg, hanem a régi Be.-ben meghatározott hatásköri és illetékességi szabályok. A Kecskeméti Törvényszék kijelölésére a régi Be.-nek a 36/2013. (XII. 5.) AB határozattal nem érintett, korábban is hatályos hatásköri és illetékességi szabályai szerint került sor, és e bíróságon az előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró járt el.
- [33] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a törvényes bíróhoz való joggal összefüggésben megállapította, hogy az indítványozó által állított jogsértés folytán nem merül fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, és nem tartható fel olyan, a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegye, amely a befogadást megalapozná.
- [34] 4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában foglalt követelményeknek, részben pedig az Abtv. 29. §-ában

írt befogadási kritériumoknak. Erre tekintettel az indítványt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján, visszautasította.

Budapest, 2020. július 7.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/78/2019.

